

SID

ابزارهای
پژوهش

سرویس ترجمه
تخصصی

کارگاه های
آموزشی

بلاگ
مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری
STES

فیلم های
آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقالات ISI

آموزش مهارت های کاربردی
در تدوین و چاپ مقالات ISI

روش تحقیق کمی

روش تحقیق کمی

آموزش نرم افزار Word برای پژوهشگران

آموزش نرم افزار Word
برای پژوهشگران

اثر بخشی آموزش گروهی واقعیت درمانی بر کاهش پرخاشگری دانش‌آموزان دختر با فرهنگ ایرانی

مینو پوراوری^۱

دکتر طیبه زندی‌پور^۲

مرجان پوراوری^۳

*^۱ دانشجوی دکتری مشاوره، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران

^۲ استاد گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران

^۳ کارشناس ارشد مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و مشاوره، دانشگاه رودهن، رودهن، ایران

چکیده

پرخاشگری یکی از مهمترین مشکلات نوجوانان ایرانی و سایر کشورها است که آن را به عنوان آمادگی برای ابراز خشم تعریف می‌کنند. پژوهش حاضر با هدف بررسی اثربخشی آموزش گروهی واقعیت درمانی بر کاهش پرخاشگری دانش‌آموزان دختر پرخاشگر با فرهنگ ایرانی صورت گرفته است.

روش پژوهش نیمه آزمایشی و در قالب طرح پیش‌آزمون- پس‌آزمون با گروه کنترل اجرا شد. جامعه آماری پژوهش کلیه دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم در سال تحصیلی ۹۵-۹۴ بودند. برای گردآوری داده‌ها پرسشنامه پرخاشگری باس و پری استفاده شد. ۳۴ نفر که بالاترین نمرات را در پرسشنامه پرخاشگری باس و پری (۱۹۹۲) داشتند انتخاب و به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل (هر گروه ۱۷ نفر) جایگزین شدند. گروه آزمایش ۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای تحت آموزش قرار گرفتند و گروه کنترل تا پایان پژوهش آموزشی دریافت نکرد. برای تحلیل داده‌ها از آزمون آماری تحلیل کواریانس استفاده شد.

تحلیل نتایج نشان داد که آموزش گروهی نظریه انتخاب و واقعیت درمانی به طور معنا دار در کاهش و مهار پرخاشگری نوجوانان با فرهنگ ایرانی مؤثر بوده است.

این پژوهش نقش و تاثیر آموزش گروهی واقعیت درمانی را بر کاهش پرخاشگری نوجوانان با فرهنگ ایرانی مورد تأیید قرار می‌دهد.

واژگان کلیدی: آموزش گروهی، نظریه انتخاب، واقعیت درمانی، پرخاشگری، دانش‌آموزان

^۱ دانشجوی دکتری مشاوره، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران. مشاور،

موبایل: ۰۹۱۲۴۰۷۸۸۰۶ M_Pooravari@yahoo.com

Effectiveness of Group Reality Therapy Training in Reducing Aggression in Female Students within the Iranian Culture

Minno Pooravari^{1*}, Dr. Tayebeh Zandipoor², Marjan Pooravari³

1. PhD candidate in Counseling, Department of Counseling, School of Psychology and Educational Sciences, Alzahra University, Tehran, Iran (*corresponding author; Email: m_pooravari@yahoo.com; Tel: 09124078806)

2. Assistant Professor, Department of Counseling, School of Psychology and Educational Sciences, Alzahra University, Tehran, Iran

3. MA of Counseling, School of Counseling and Educational Sciences, Roudehen University, Roudehen, Iran

Abstract

Aggression is one of the most important problems among the Iranian adolescents and other countries, which is defined as readiness to express anger. The present study investigated the effects of group reality therapy training on the reduction of aggression among female high school students with aggression within the Iranian culture.

This quasi-experimental study was conducted with a pretest-posttest design and a control group on a sample population consisting of all the female high school students in the academic year 2015-2016. Research instruments were Buss and Perry aggression questionnaire (BPAQ) (1992). In total, 34 participants who achieved higher scores on the BPAQ were randomly selected and assigned to the experimental and control groups (17 students per each group). Experimental group received eight training sessions (90 minutes each), and the control group received no intervention until the end of the study. Data analysis was performed using the ANCOVA test.

Findings showed that group choice theory and reality therapy training significantly decreased the aggression scores of the experimental group.

Results of the study confirmed the effectiveness of reality therapy in the reduction of aggression among the female high school students with aggressive behaviors within the Iranian culture.

Keywords: Group Training, Choice Theory, Reality Therapy, Aggression, Students

مقدمه

خشونت^۱ و پرخاشگری^۲ یکی از مهمترین مشکلات در فرهنگ ایرانی و سایر کشورها است که در سطوح و ابعاد مختلف دیده می‌شود. دلیل بسیاری از جنگها و ناهنجاریها را در فرهنگهای مختلف می‌توان تحت این عنوان جستجو کرد (تقوایی و بدیعی، ۲۰۱۴). رابرتون، دافون و باک (۲۰۱۲) پرخاشگری را یکی از مهمترین مشکلات دوره نوجوانی در همه فرهنگها معرفی کرده و آن را به عنوان آمادگی برای ابراز خشم تعریف می‌کنند. پرخاشگری به شیوه‌های مختلف ابراز می‌گردد؛ گاهی به صورت خشم^۳ فرو خورده می‌شود و گاهی به افراد و اشیاء بیرونی معطوف می‌گردد (وبستر، ۲۰۰۶). از آنجا که همزمان با تغییرات شناختی، فرد نوجوان دوره بلوغ و تغییرات هورمونی و فیزیولوژیکی ناشی از آن را سپری می‌کند، احتمال بروز پرخاشگری در او زیاد می‌شود. این در حالی است که پرخاشگری می‌تواند پیامدهای منفی زیادی از جمله تصویر ذهنی منفی در میان همسالان و آموزگاران، طرد از سوی همسالان، افت تحصیلی، مصرف مواد، مشکلات ارتباطی با خانواده و بزهکاری برای نوجوانان در پی داشته باشد (صداقت، مرادی، احمدیان، ۱۳۹۳). در آن دسته از نوجوانانی که در مهار خشم خود مشکل دارند و رفتارهای پرخاشگرانه بروز می‌دهند، می‌توان مشکلات رفتاری، مصرف الکل و مواد (کلام، یالونگ، بران، لادولف، میرسکی و همکاران، ۱۹۸۹) و مشکلات عملکردی و بویژه افت تحصیلی (عطاری حقیقی و خانه‌کشی، ۱۳۸۱) را پیش بینی نمود. علاوه بر این واکنش‌های فیزیولوژیک ناشی از پرخاشگری، عامل پیش بینی مهم در بروز بیماریهای قلبی و عروقی در آینده می‌باشد (شاکری و همکاران، ۱۳۹۱). همچنین رفتارهای پرخاشگرانه نوجوانان در فرهنگهای مختلف با رفتارهای ضد اجتماعی در دوره بزرگسالی رابطه نزدیک دارد (هینونن و همکاران، ۲۰۰۵). فرد با پرخاشگری، فرصت یادگیری مهارت‌های ضروری برای مقابله موثر با رویدادهای مختلف را از دست داده و زمینه را برای تداوم پرخاشگری و مشکلات ناشی از آن فراهم می‌کند (عطاری و همکاران، ۱۳۸۱). از این رو، مطالعه و بررسی پرخاشگری با هدف انجام تمهیدات و روش‌های لازم برای مهار و پیشگیری از آن ضروری است (ملک پور، زنگنه و آقابابایی، ۱۳۹۱). یکی از روشهایی که برای مهار و پیشگیری پرخاشگری می‌توان استفاده کرد گروه درمانی است. زیرا فرد در گروه نحوه برخورد خود را با اجتماع می‌بیند و این امر باعث رشد بینش و بصیرت او می‌شود. نظریه انتخاب^۴ و واقعیت درمانی^۵ سابقه طولانی در درمان گروهی دارد. نظریه انتخاب بر این عقیده استوار است که انتخابهای انسان به طور غریزی براساس نیازهای جهانی بقا^۶، آزادی^۷، عشق و احساس تعلق^۸، تفریح^۹ و قدرت^{۱۰} هدایت می‌شوند و این ۵ نیاز در همه انسانها و همه فرهنگها مشترک هستند (گلسر، ۱۹۹۸). به نقل از دوبا و همکاران، ۲۰۰۹). رفتار افراد در جهتی است که نیازهای اساسی و جهانی^{۱۱} آنها را تامین کند. علاوه بر این اعتقاد بر این است که تمام رفتارهای انسان بر اساس عوامل درونی هدایت می‌شود (گلسر، ۱۹۸۸؛ وابلدینگ، ۲۰۱۰). انسان قبل از آنکه بداند چه می‌کند و چرا این کار را می‌کند شروع به ارضای نیاز می‌کند و اولین چیزی که می‌داند این است که چه احساسی در آن لحظه دارد. به عبارتی انگیزه ملموس تمام رفتارهای ما آن است که تا حد امکان از میزان و تعداد بیشتری احساس خوب برخوردار شویم (گلسر، ۱۹۹۸؛ به نقل از صاحبی، ۱۳۹۳).

¹ violence

² aggression

³ anger

⁴ Choice Theory

⁵ reality therapy

⁶ survival

⁷ freedom

⁸ love and belonging

⁹ fun

¹⁰ power

¹¹ basic and universal needs

نیازهای اساسی انسان به وسیله انتخابهای انسان که در جهت خلق یک دنیای مطلوب ایده‌آل است، یا ارضا شده‌اند و یا در حالت عدم تعادل قرار دارند (وابلدینگ و همکاران، ۲۰۰۴). برای اینکه فرد در حالت تعادل باشد و سلامت روان داشته باشد، رفتارهایش باید در جهتی باشند که نیازهای اساسی او تا حدی ارضا شوند و درجه‌ای از رضایت را برای فرد فراهم آورند. هنگامی که رفتار انسان در جهت ارضای نیاز مؤثر است تعادل روانی وجود دارد. هنگامی که بین آنچه مورد نظر است و آنچه فرد بدست آورده، تناقض وجود دارد، رفتار به عنوان بخشی از تلاش فرد برای تاثیرگذاری در دنیای خارج و ارضای نیاز، رخ می‌دهد. از این منظر می‌توان گفت رفتار هدفمند است و هدف آن کم کردن فاصله بین آنچه فرد انتظار دارد و آنچه که در حال حاضر به دست آورده، می‌باشد (وابلدینگ، ۲۰۱۱). گلسر اعتقاد دارد که نوجوانان در همه فرهنگها رفتار پرخاشگرانه را خودشان انتخاب می‌کنند، چرا که آنها فکر می‌کنند این نوع رفتار آنها را برای رسیدن به خواسته‌شان کمک می‌کند (گلسر، ۱۹۹۸، به نقل از صاحبی، ۱۳۹۳). در کنار اصول نظریه انتخاب، واقعیت درمانی ابزارهای مورد نیاز درمانگران برای تسهیل در تغییر رفتار را از طریق سیستم ارزیابی WDEP است فراهم می‌آورد. سولاتی که مطابق با چارچوب درمانی WDEP است، عبارتند از: ۱- چه می‌خواهی؟ ۲- برای رسیدن به آنچه که می‌خواهی تا کنون چه کرده‌ای؟ ۳- اقداماتی که تاکنون انجام داده‌ای موثر بوده است؟ ۴- هم‌اکنون طرح و برنامه‌ات چیست؟ (ووبلدینگ، ۲۰۱۰).

پژوهش حاضر با هدف بررسی اثربخشی آموزش گروهی نظریه انتخاب و واقعیت درمانی بر کاهش پرخاشگری دانش‌آموزان دختر پرخاشگر دبیرستانی شهر تهران صورت گرفت.

روش

پژوهش حاضر از نوع کاربردی و شبه آزمایشی به همراه پیش آزمون-پس آزمون با گروه گواه بود. جامعه مورد نظر تمامی دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم شهر تهران در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ بود. در ابتدا از بین ۲۲ منطقه آموزش پرورش، منطقه ۱۳ انتخاب شد. از بین مدارس متوسطه دخترانه موجود در منطقه مورد نظر، یک مدرسه دولتی به صورت در دسترس انتخاب شد. پس از انتخاب مدرسه و انجام هماهنگیهای لازم با مسئولین مدرسه مورد نظر، پرسشنامه پرخاشگری باس و پری بر روی دانش‌آموزان اجرا گردید. سپس از بین دانش‌آموزانی که نمره پرخاشگری آنها بالاتر از میانگین بود ۳۴ نفر به روش تصادفی ساده انتخاب و در دو گروه آزمایش و انتظار قرار گرفتند. از این تعداد، ۱۷ نفر در گروه آزمایش و ۱۷ نفر در گروه انتظار به صورت تصادفی جایگزین شدند. در ۸ جلسه هفتگی ۹۰ دقیقه‌ای، آموزش گروهی نظریه انتخاب و واقعیت درمانی در مورد گروه آزمایش اجرا گردید و در این مدت گروه انتظار هیچ مداخله‌ای دریافت نکرد. در پایان هر دو گروه با پس آزمون سنجیده شدند. همچنین به خاطر رعایت مسایل اخلاقی همین مداخلات در مورد گروه انتظار، پس از پایان پژوهش اعمال شد.

ابزار سنجش

پرسشنامه پرخاشگری باس و پری^۱ (BPAQ)

این پرسشنامه شامل ۲۹ گویه می‌باشد و حالات مختلف پرخاشگری را در نوجوانان می‌سنجد. خرده مقیاس‌های پرسشنامه شامل پرخاشگری فیزیکی، پرخاشگری کلامی، خشم و خصومت می‌باشد. نمره کل آزمون بین ۱۴۵-۲۹ قرار دارد و هرچه نمره کل در فرد بالاتر باشد، احتمال وجود پرخاشگری در او بیشتر می‌شود. در پژوهش باس و پری (۱۹۹۲)، پایایی پرسشنامه از طریق روش‌های بازآزمایی و نیز آلفای کرونباخ قابل قبول گزارش شده است، به گونه‌ای که نتایج ضریب بازآزمایی برای چهار خرده مقیاس (با فاصله ۹ هفته) ۰/۸۰ تا ۰/۷۲ به دست آمد. علاوه بر این آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس پرخاشگری بدنی ۰/۸۲، پرخاشگری کلامی ۰/۸۱، خشم ۰/۸۳ و خصومت ۰/۸۰ به دست آمد که این یافته همسانی درونی مناسب پرسشنامه پرخاشگری را بیان می‌کند. پژوهشهای انجام شده در ایران نیز روایی و پایایی پرسشنامه را تایید کرده‌اند (محمدی، ۱۳۸۵ و سامانی، ۱۳۸۶).

¹ Buss and Perry Aggression Questionnaire

جدول ۱: خلاصه جلسات آموزشی

جلسات	مفاهیم و موضوعات آموزش داده شده
اول	برقراری رابطه با شرکت کنندگان، معرفی برنامه و منطق زیر بنایی آن، معرفی رهبر، اعضا و قواعد گروه، تنظیم اهداف. در ابتدای جلسه پیش آزمون اجرا شد.
دوم	آشنایی با ۵ نیاز اصلی، اولویت بندی نیازها و شناسایی نیازهای مغفول مانده، به چالش کشیدن شرکت کنندگان در مورد نیاز های خود و نحوه ارضای آنها
سوم	آشنایی با دنیای مطلوب و تفاوت آن با دنیای واقعی، بررسی ارزشهای فردی
چهارم	معرفی رفتار کلی و آشنا سازی افراد گروه با ۴ مولفه رفتار کلی: فکر، عمل، احساس و فیزیولوژی با تمرکز بر هیجانات و آموزش شناخت هیجانات و تنظیم هیجان.
پنجم	آموزش مسئولیت پذیری، رفتار مسئولانه و مؤثر و تفاوت آن با رفتار غیر مسئولانه و غیر مؤثر
ششم	معرفی و بحث پیرامون کنترل بیرونی و درونی با آموزش اصول ده گانه تئوری انتخاب و رفتارهای مخرب و جایگزینی رفتارهای سازنده.
هفتم	معرفی خشم و پرخاشگری از منظر تئوری انتخاب: یک رفتار کلی است که معطوف به هدفی است و هدف آن پر کردن شکاف بین آنچه می‌خواهم (دنیای مطلوب) و آنچه دارم، است.
هشتم	معرفی WDEOP و کمک به گروه در جهت تدوین یک طرح عینی برای اجتناب از بکارگیری و تن دادن به کنترل بیرونی.

یافته‌ها

در این پژوهش ۳۴ دانش‌آموز دختر که دارای نمره پرخاشگری بالایی بودند انتخاب و مورد مطالعه قرار گرفتند. دانش‌آموزان در دو گروه آزمایش و انتظار قرار داده شدند. دو گروه از نظر جنسیت و پایه تحصیلی همگن بودند. میانگین پیش آزمون گروه آزمایش ۱۱۱/۷۶ و گروه انتظار ۱۱۲/۲۳ بود. در پس آزمون میانگین گروه آزمایش (۹۴/۲۹) به دست آمد که در مقایسه با میانگین پس-آزمون گروه انتظار (۱۱۱/۳۵) کاهش معناداری داشت. نتایج توصیفی یافته‌ها در جدول ۲ آمده است.

جدول ۲- شاخص‌های توصیفی گروه آزمایش و انتظار در پیش‌آزمون و پس‌آزمون

گروه	حجم نمونه	پیش آزمون		پس آزمون	
		میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
آزمایش	۱۷	۱۱۱/۷۶	۶/۴۹	۹۴/۲۹	۷/۹۲
انتظار	۱۷	۱۱۲/۲۴	۶/۴۳	۱۱۱/۳۵	۸/۹۱

شاخص‌های توصیفی جدول ۲ نشان می‌دهد که میانگین و انحراف استاندارد در پیش آزمون اختلاف معناداری بین دو گروه وجود ندارد ($P > 0.01$). در پس‌آزمون در دو گروه آزمایش و گواه تفاوت وجود دارد. در جدول ۳ نتایج تحلیل کوواریانس اثر بخشی واقعیت درمانی بر پرخاشگری نوجوانان در مرحله پس‌آزمون ملاحظه می‌گردد.

جدول ۳- نتایج تحلیل کوواریانس آموزش نظریه انتخاب و واقعیت درمانی در گروه آزمایش و انتظار

توان	مجذور اتا	سطح معناداری	F کوواریانس	همگنی واریانس ها		خطی بودن رابطه		نرمال بودن توزیع		پس- آزمون
				سطح معناداری	لوین	سطح معناداری	F	سطح معناداری	K-S	
۱	۰/۵۵	۰/۰۰۱	۳۸/۵۰	۰/۷۴	۰/۱۱	۰/۶۲	۵۰/۲۷	۰/۹۳	۰/۵۴	

نتایج جدول ۳، نشان می دهد که مفروضه نرمال بودن توزیع با آزمون کلموگروف- اسمیرنوف تایید می شود ($P > ۰/۰۵$)، شرط همگنی واریانس ها و همگنی ضریب رگرسیون نیز برقرار است ($P > ۰/۰۵$)، نتیجه آزمون تحلیل کوواریانس برای بررسی اثر بخشی نظریه انتخاب و واقعیت درمانی، حاکی از اثربخشی این روش در کاهش میزان پرخاشگری در دانش آموزان است.

جدول ۴- شاخص های توصیفی مولفه های پرخاشگری گروه آزمایش و انتظار در پیش آزمون و پس آزمون

مولفه ها				
گروه	پرخاشگری فیزیکی	پرخاشگری کلامی	خشم	خصومت
آزمایش پیش آزمون	۳۵/۳۴±۴/۹۶	۱۹/۷۱±۳/۲۷	۲۷/۷۶±۳/۳۸	۲۹/۹۴±۴/۵۱
پس آزمون	۲۷/۷۸±۶/۳۶	۱۶/۰۵±۴/۸۸	۲۲/۳۸±۵/۲۰	۲۳/۶۶±۴/۴۰
انتظار پیش آزمون	۳۵/۵۳±۴/۳۶	۱۹/۷۱±۳/۲۷	۲۷/۷۶±۳/۳۸	۲۹/۹۴±۴/۵۱
پس آزمون	۳۵/۴۱±۴/۶۹	۱۹/۰۱±۲/۸۹	۲۸/۱۷±۳/۴۵	۲۸/۷۶±۶/۲۶

نتایج جدول ۴، نشان می دهد که نمرات پرخاشگری گروه آزمایش در همه مولفه ها نسبت به پیش آزمون کاهش چشمگیری داشته است. اما در گروه انتظار نمرات پس آزمون مولفه های پرخاشگری تقریباً بدون تغییر بوده است.

جدول ۵- نتایج تحلیل کوواریانس مقایسه نمرات پس آزمون گروه آزمایش و انتظار در مولفه های مقیاس پرخاشگری

شاخص آماری							
توان	مجذور اتا	سطح معناداری	F کوواریانس	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	
۱	۰/۵۱	۰/۰۰۱	۲۱/۲۸	۳۳۸/۵۵	۱	۳۳۸/۵۵	پرخاشگری فیزیکی
۰/۹۴	۰/۳۰	۰/۰۰۱	۱۳/۱۱	۱۱۴/۵۸	۱	۱۱۴/۵۸	پرخاشگری کلامی
۰/۹۹	۰/۴۲	۰/۰۰۱	۲۲/۸۶	۲۲۰/۴۵	۱	۲۲۰/۴۵	خشم
۱	۰/۵۶	۰/۰۰۱	۳۹/۰۹	۲۸۰/۳۶	۱	۲۸۰/۳۶	خصومت

نتایج جدول ۵، نشان می دهد که بین میانگین نمرات گروه آزمایش و انتظار پس از حذف تأثیر پیش آزمون در همه خرده مقیاسها تفاوت معنادار وجود دارد. بنابراین می توان نتیجه گرفت که آموزش نظریه انتخاب و واقعیت درمانی پرخاشگری فیزیکی و کلامی، خصومت و همچنین خشم را در دانش آموزان کاهش می دهد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش بررسی اثربخشی آموزش گروهی نظریه انتخاب و واقعیت درمانی بر کاهش پرخاشگری دانش‌آموزان دختر پرخاشگر با فرهنگ ایرانی بود. نتایج نشان داد که آموزش نظریه انتخاب و واقعیت درمانی موجب کاهش پرخاشگری نوجوانان با فرهنگ ایرانی شده است. پژوهش‌های زیادی در زمینه مطالعه واقعیت درمانی و نظریه انتخاب بر کاهش پرخاشگری دانش‌آموزان انجام نشده است، ولی می‌توان به پژوهش تقوی و بدیعی (۲۰۱۴) و مستاری فراهانی (۱۳۸۹) اشاره کرد که نشان دادند آموزش واقعیت درمانی در کاهش پرخاشگری دانش‌آموزان موثر است. همچنین پژوهش لی (۲۰۰۱) نشان داد که این برنامه در کاهش رفتارهای پرخاشگرانه بسیار مؤثر است. نتایج پژوهش حاضر با پژوهش‌های مذکور همسو است.

اگرچه پرخاشگری بخشی از طبیعت غریزی انسان است اما به نظر دالرد پرخاشگری صرفاً به دلیل گرایش ذاتی و برانگیختگی سائق پرخاشگری بروز نمی‌کند، بلکه ناکامی در رسیدن به اهداف خود در زندگی و عدم رضایت ناشی از ناکامی در رسیدن به اهداف، علت اصلی پرخاشگری است. پرخاشگری به خصوص در مواقعی که میزان نارضایتی شدید و ناموجه باشد، شدیدتر است. به عبارت دیگر، پرخاشگری که به عنوان یکی از پراهمیت‌ترین مسائل دوره نوجوانی در همه فرهنگها مورد توجه است، زمانی اتفاق می‌افتد که تعادل بین تکانه و کنترل درونی، به دلیل ناسازگاری فرد با اطرافیان و عدم رسیدن به هدف مطلوب در زندگی، برهم می‌خورد. در این حالت فرد تمامی رویدادهای زندگی را به صورت تهدیدکننده ادراک کرده و قادر به تطابق با مشکلات روزمره زندگی نیست (سادوک و سادوک، ۲۰۰۷). این امر به ویژه در نوجوانان که در دوره فوران هیجانهای شدید، احساس عدم اطمینان، بروز ناسازگاری‌های اجتماعی و زیر سوال بردن قوانین مرسوم خانواده و جامعه هستند، شدت می‌یابد.

گلسر (۱۹۹۸)، خاطر نشان کرد آنچه به عنوان بیماری روانی خوانده می‌شود در حقیقت شامل صدها راهی است که انسان‌ها هنگام عاجز ماندن در ارضای نیازهای اساسی ژنتیکی خود، انتخاب می‌کنند تا رفتار کنند. لذا در واقعیت درمانی به فرد کمک می‌شود تا نیازهای مغفول مانده خویش را شناسایی نماید و با فرایند خودارزیابی در صدد اصلاح و رفع نیازهای مغفول خویش بریاید و برای ارضای نیازهایش به جای رفتارهای مخرب نظیر پرخاشگری رفتارهای سازنده و مطلوب را جایگزین نماید. در واقع در واقعیت درمانی دانش‌آموزان با خودشان مواجه می‌شوند و خواسته‌هایشان را با رفتار خود مقایسه می‌کنند، به این معنا که ارزیابی می‌کنند آنچه انجام می‌دهم، آنچه را که می‌خواهم به من می‌رساند یا نه؟ درحقیقت می‌توان گفت توانایی واداشتن فرد به ارزیابی رفتار خویش بزرگترین امتیاز واقعیت‌درمانی است. همچنین از آن جا که یکی از ابعاد کار در واقعیت درمانی تمرکز بر بعد مسئولیت است، بنابراین، واقعیت درمانی می‌تواند در یادگیری رفتارهای مسئولانه نیز مؤثر بوده و در نتیجه از بروز پرخاشگری در فرد جلوگیری کند.

ذکر این نکته لازم است که برخی از محدودیت‌های پژوهش حاضر، تعمیم‌پذیری نتایج آن را محدود می‌کند. عدم انجام مصاحبه بالینی و تشخیص‌های توأمان سایر اختلالات برای دانش‌آموزان و عدم مطالعه روی هر دو جنس از محدودیت‌های پژوهش حاضر است. انجام مصاحبه بالینی و اجرای پژوهش روی هر دو جنس، دامنه تعمیم‌پذیری را گسترش خواهد داد. همچنین بررسی نکردن عوامل مزاحم در طول دوره آموزش از دیگر محدودیت‌های پژوهش حاضر بود. با وجود آنکه یافته‌های مطالعه اثربخشی متغیرهای مستقل را تأیید کرد، اما بررسی ثبات این تأثیر در طول زمان نیاز به مطالعات پیگیر دارد. همچنین گنجاندن والدین و معلمان در طرح آموزش واقعیت درمانی و نظریه انتخاب اثربخشی و تداوم تغییر را تسهیل و تقویت می‌کند. از این رو پیشنهاد می‌شود، پژوهشگران دیگر، با آموزش مهارت‌های مرتبط به والدین و معلمان، زمینه تقویت و استمرار تغییرات آموزشی مورد نظر را فراهم آورند.

- سامانی، س. (۱۳۸۶). بررسی پایایی و روایی پرسشنامه پرخاشگری باس و پری، *مجله روان‌نیشکی و روانشناسی بالینی*، سال سیزدهم، شماره ۴.
- شاگری، ج.، جابر قادری، ن.، رضایی، م.، سعیدی، م.، نعلینی، م.، مولودی، ع. (۱۳۹۱). وضعیت عوامل روانی اجتماعی در بیماران مبتلا به بیماریهای عروق کرونر در کرمانشاه (۱۳۸۵). *دوماهنامه علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه*، سال شانزدهم، شماره ۳.
- صداقت، س.، مرادی، ا.، و احمدیان، ح. (۱۳۹۳). اثربخشی آموزش گروهی شناختی - رفتاری کنترل خشم بر پرخاشگری دانش‌آموزان دختر پرخاشگر. *مجله علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی*. ۲۴(۴)، ۲۲۰-۲۱۵.
- عطاری، ی.، حقیقی، ج.، خانه کشی، ز. (۱۳۸۱). بررسی رابطه میزان بی‌ثباتی هیجانی، رفتار جامعه‌گرا و پرخاشگری با عملکرد تحصیلی در بین دانش‌آموزان دختر و پسر سال سوم راهنمایی شهرستان اهواز. *مجله علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز*، دوره ۳، سال ۹، شماره ۱ و ۲.
- گلسر، و. (۱۹۹۸). تئوری انتخاب. ترجمه علی صاحبی (۱۳۹۳). تهران: انتشارات سایه سخن.
- محمدی، ن. (۱۳۸۵). بررسی مقدماتی شاخصهای روان‌سنجی پرسشنامه پرخاشگری باس- پری. *مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز*، دوره ۲۵، شماره ۴.
- مستاری فراهانی، ی. (۱۳۹۰). بررسی تاثیر آموزش مسئولیت‌پذیری به شیوه واقعیت‌درمانی بر کاهش پرخاشگری نوجوانان پسر شهر ساوه، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.
- ملک پور، م.، زنگنه، س.، آقابابایی، س. (۱۳۹۱). ویژگی‌های روان‌سنجی فرم کوتاه پرسشنامه خشم نواکو در شهر اصفهان. *مجله پژوهش‌های علوم شناختی و رفتاری*، سال دوم، شماره اول، پیاپی (۲).

- Buss, A.H., Perry, M. (1992). The Aggression Questionnaire. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63, 452-459.
- Duba, J.D, Graham, M., Brizman, M., & Minatrea, N. (2009). Introducing the " Basic Needs Genogram" in Reality Therapy-based Marriage and Family Counseling. *International Journal of Reality Therapy*. 2, 15-19.
- Geen, R.G., & Donnerstein, E.D. (1990). *Human aggression*: Open University Press Milton Keynes.
- Heinonen, K., Rääkkönen, K., & Keltikangas-Järvinen, L. (2005). Self-esteem in early and late adolescence predicts dispositional optimism-pessimism in adulthood: A 21-year longitudinal study. *Personality and Individual Differences*.
- Kellam, S., Ialongo, N., Brown, H., Laudolff, J., Mirsky, A., Anthony, B. Dolan, Ahearn M, Anthony J, Edelsohn G, L. Attention Problems in First Grade and Shy and Aggressive Behaviors as Antecedents to Later Heavy or Inhibited Substance Use. *Problems of Drug Dependence 1989*, 368-369.
- Law, F. M., & Guo, G. J. (2014). Who is in charge of your recovery? The effectiveness of reality therapy for female drug offenders in Taiwan. *International journal of offender therapy and comparative criminology*, 58(6), 672-696.
- Lee, S.k (2011). A study on a counseling program for Decrease of Aggression through Reality Therapy. *International Journal of Reality Therapy*. 2(2)
- Robertson, T., Daffern, M., & Bucks, R. S. (2012). Emotion regulation and aggression. *Aggression and violent behavior*, 17(1), 72-82.
- Sadock, B.J., & Sadock, V.A. (2011). *Kaplan and Sadock's synopsis of psychiatry: Behavioral sciences/clinical psychiatry*: Lippincott Williams & Wilkins.
- Taghvaei, D., & Badiyi, S. (2014). Analyzing the effect of teaching responsibility on the basis of reality therapy on reducing the aggression in Arak female students. *European Journal of Experimental Biology*, 4(1), 153-159.
- Webster, GD. (2006). Low self-esteem is related to aggression, but especially when controlling for gender: A replication and extension of Donnellan et al.(2005). *Representative Research in Social Psychology*, 29, 12.
- Wubbolding, R. E. (2010). Reality therapy. Washington, DC: American Psychological Association.
- Wubbolding, R. E., Brickell, J., Imhof, L., Kim, R., Lojk, L., & Al-Rashidi, B. (2004). Reality therapy: A global perspective. *International Journal for the advancement of counselling*, 26(3), 219-228.
- Wubbolding, Robert E. (2011). Reality therapy/Choice theory. *Counseling and psychotherapy: Theories and interventions*, 263-285.

SID

ابزارهای
پژوهش

سرویس ترجمه
تخصصی

کارگاه های
آموزشی

بلاگ
مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری
STES

فیلم های
آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

تازه های آموزش
آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقالات ISI

آموزش مهارت های کاربردی
در تدوین و چاپ مقالات ISI

تازه های آموزش
روش تحقیق کمی

روش تحقیق کمی

تازه های آموزش
آموزش نرم افزار Word برای پژوهشگران

آموزش نرم افزار Word
برای پژوهشگران